

جمهوری اسلامی ایران

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

مرکز آمار و اطلاعات راهبردی

بولتن آماری

بولتن شماره ۴

پاییز ۱۴۰۰

مقدمه

هدف از تهیه بولتن آماری

(زمان تقریبی مطالعه: ۵۰ دقیقه)

امروزه در بسیاری از سازمان‌ها، نشریات درون سازمانی مختلفی در قالب‌های «نشریه داخلی»، «بولتن خبری»، «خبرنامه»، «پیک» و ... در اشکال گوناگون تولید و به عنوان یک رسانه در ایجاد ارتباط متقابل و متعادل بین بخش‌های مختلف یک سازمان به منظور فراهم آوردن فرصتی مناسب برای تشریح و تبیین اهداف سازمانی و جلب مشارکت پرسنل برای اداره سازمان چاپ می‌شوند.

بولتن سازمانی اهداف یک سازمان را برای کارکنان بیان کرده، افکار کارکنان را روشن ساخته و در مورد اخبار و اتفاقات رخ داده در سازمان به آنان آگاهی می‌دهد همچنین چاپ این‌گونه نشریات موجب تبادل افکار و آراء و هم‌سویی ذهنی و علمی میان مدیریت، کارکنان و بخش‌های دیگر سازمان می‌گردد.

با چاپ اینگونه نشریات می‌توان به پرسش‌های کارکنان در خصوص مسائل مختلف پاسخ داد و همچنین با قسمت‌های فرهنگی، طنز، سرگرمی و ... اوقات فراغت کارکنان را پر کرد.

بولتن آماری مرکز آمار و اطلاعات راهبردی با هدف انعکاس فعالیت‌های نظام آماری وزارتخانه، مرکز آمار و اطلاعات راهبردی و همچنین آخرین اخبار و اطلاعات آماری در سطح ملی و بین‌المللی تهیه و تدوین شده است. بولتن آماری این مرکز قرار است به صورت فصلی منتشر شود و پس از مدتی به یاری خداوند زمان انتشار آن تغییر و به صورت ماهانه و حتی هفتگی منتشر خواهد شد.

فهرست عناوین

عنوان	صفحه
مقدمه	۱
رسالت سازمان بین‌المللی کار (ILO) در چارچوب مسائل کار	۲
چرایی معیار یک ساعت کار؟	۲
ویژه‌نامه آماری روز تعاون با شعار "مشارکت برای بازسازی بهتر" دوازدهم تیرماه ۱۴۰۰، سوم ژوئیه ۲۰۲۱	۷
آمارگیری معلولین در کشور کانادا	۹
فعالیت‌های برتر مرکز آمار و اطلاعات راهبردی	۱۰
بخش خبری	۱۲

رسالت سازمان بین‌المللی کار (ILO) در چارچوب

مسائل کار

(زمان تقریبی مطالعه: ۱:۴۵ ثانیه)

سازمان بین‌المللی کار یکی از نهادهای بازمانده از دوران جامعه ملل است که در سال ۱۹۱۹ میلادی با الهام از ماده ۲۳ میثاق جامعه ملل تاسیس شد در بخشی از ماده مزبور آمده است: «اعضای جامعه ملل تعهد می‌نمایند برای اشغال زنان و مردان در کشور متبوع، شرایط کار عادلانه و مناسب را فراهم آورند و برای نیل به این هدف سازمان‌های تخصصی ذی‌ربط تاسیس گردد.

رسالت سازمان بین‌المللی کار در چارچوب مسائل کار، تحقق عدالت اجتماعی، ترویج کار سالم و شایسته، تامین امنیت شغلی، حمایت‌های مرتبط به آن و ارتقاء سطح زیست و تحقق حقوق بنیانی انسان‌ها در رابطه با کار و احیای تشکلهای کارگری و کارفرمایی و مذاکرات دسته جمعی در سطح جهان است.

بر این اساس سازمان تصریح می‌نماید: تمامی افراد صرف نظر از نژاد، مذهب و جنسیت حق دارند در کمال آزادی و مناسب با شان و مقام انسان‌ها در کمال امنیت با برخورداری از فرصت‌های برابر و یکسان برای پیشرفت مادی و معنوی خود بکوشند.

در راستای این اهداف، بر طبق وظایف و مسئولیت‌هایی که در چارچوب اساسنامه ILO ترسیم شده است، تدوین و تصویب استانداردهای بین‌المللی کار، در قالب مقاله نامه و توصیه نامه، در حدی که میانگین وضعیت کشورهای مختلف پیشرفته را در برداشته باشد، از وظایف اصلی و خطیری است که برای ILO تعیین شده است. استانداردهای بین‌المللی کار به منظور ارتقای استانداردهای کشور تدوین گردیده است و در واقع تلاشی برای هم سطح‌سازی قوانین ملی تلقی می‌شود و همانند مقررات بین‌المللی کار عمل می‌نماید.

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به عنوان متولی عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل بین‌المللی کار متعهد است طبق اساسنامه بین‌المللی کار، مقاله نامه‌ها و توصیه نامه‌ها را جهت وضع قوانین با سایر مقررات نزد مقاماتی که صلاحیت این امر را دارند، مطرح سازد. لذا در این راستا این وزارتخانه برآن است تا زمینه لازم را برای بررسی جدی شرایط الحاق، موانع الحاق و چگونگی رفع این موانع با ذینفعان اجتماعی خود یعنی کارفرما و کارگر فراهم سازد. در این ارتباط به منظور تحقق اصل سه جانبه‌گرایی و ایجاد مفاهمه ملی در عرصه تولید و تنویر افکار مدیران و صاحبان اندیشه، مقاله نامه‌های شماره ۸۸، ۹۶ و ۱۸۱ مربوط به نیروی کار مهاجر، کاریابی‌ها و ... ترجمه و در کتاب مقاله نامه‌ها و توصیه نامه‌های بین‌المللی کار چاپ و منتشر شده است.

چرایی معیار یک ساعت کار؟

(زمان تقریبی مطالعه: ۱۰ دقیقه)

نکات تخصصی و فنی پیش‌نیاز شناخت، تحلیل و تفسیر صحیح آمارهای اشتغال و بیکاری با تأکید بر معیار حداقل یک ساعت کار در هفته به عنوان "واحد سنجش حجم کار" و مرز بین اشتغال و بیکاری مطلق و همچنین دلایل قرار نگرفتن پرسش‌های مرتبط به معیشت در "طرح آمارگیری نیروی کار "LFS" (Labor Force Survey)

مقدمه

طی چند دهه گذشته همواره یکی از مهمترین جدیترین انتقادات و چالش‌های مطرح شده درخصوص گردآوری و تحلیل و تفسیر آمارهای اشتغال و بیکاری در همه کشورهای جهان، مسئله انتخاب "معیار حداقل یک ساعت کار در هفته مرجع" به عنوان مرز تعیین شاغل (اعم از اشتغال ناقص و تمام وقت) و بیکار

اشتغال ناقص، بیکار و غیرفعال برحسب طبقه‌بندی‌های بین‌المللی رشته فعالیت‌ها ISIC، مشاغل ISCO، و وضع شغلی ICSE، و مناطق جغرافیایی (استان‌ها) ارایه می‌نماید.

International Standard Industrial Classification of all Economic Activates.

- (ISIC)

International Standard Classification

- Occupations. (ISCO)

International Classification of Status in

- (Employment. (ICSE)

۳- هر گونه تحلیل آماری و نتیجه‌گیری عالمانه یا باید مبتنی بر آمارهای رسمی کشور باشد و یا فرآیند طراحی، تولید، پردازش و انتشار آن به تأیید مرکز آمار ایران به عنوان دبیرخانه شورای عالی آمار کشور برسد تا با استفاده از داده‌های قابل اعتماد، بتواند مبنای قضاوت و اظهار نظر قرار گیرد.

۴- هدف مراکز آمار تولید داده‌ها و آمارهای تجمیعی (aggregated) با کیفیت برای سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی‌ها و ارزیابی عملکرد در سطوح کلان (ملی / منطقه‌ای / استانی / شهرستانی / محلی / محله‌ای و آبادی) برحسب طبقه‌بندی‌ها و تفکیک‌های تخصصی است و به هیچ وجه داده‌ها و آمار و اطلاعات فردی (اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی) جمع‌آوری شده توسط مراکز آمار برای برنامه‌ریزی‌ها و تصمیم‌گیری‌های مربوط به افراد (که وظیفه و اختیار مسئولیت دستگاه‌های اجرایی تخصصی متولی ارایه خدمات به مردم و دیگر امور حاکمیتی است) در اختیار هیچ نهاد دیگری قرار نمی‌گیرند و مهم‌تر از آن، داده‌ها و اطلاعات فردی (اشخاص حقیقی و حقوقی) جمع‌آوری شده توسط مراکز

مطلق و همچنین "عدم پاسخ‌گویی به مباحث و مسائل معیشت نیروی کار" بوده است. در مقابل همواره الزام به مقایسه پذیری آمارهای کشورها و رعایت استانداردهای جهانی به عنوان پاسخ مطرح شده است. با وجود اهمیت بسیار زیاد استدلال مورد اشاره در پاسخ‌گویی، این پاسخ نتوانسته است نقش پاسخ‌افزایی را برای عامه مردم و بخصوص دست‌اندرکاران رسانه و چه بسا سیاسیون ایفا نماید، به همین دلیل مرکز آمار ایران تصمیم گرفت بجای تأکید بر استدلال‌های غیر قابل‌خدشه فوق‌الذکر، تبیین مبانی تخصصی و فنی اجماع جهانی (Unanimous agreement) بر مرز شاغل و بیکار و مباحث معیشت را در دستور کار خود قرار داده و مجموعه نظرات را در نشست تخصصی کالبد شکافی آمارهای اشتغال و بیکاری با حضور دانشجویان و صاحب‌نظران و دست‌اندرکاران رسانه، بشرح زیر ارائه نماید.

الف - نکات عمومی نظام آمارهای رسمی کشور

۱- تولید و انتشار آمارهای رسمی در همه کشورها براساس اصول بنیادین ۱۰ گانه آمارهای رسمی به ویژه بی‌طرفی، اخلاق حرفه‌ای، محرمانگی اطلاعات فردی و استانداردهای بین‌المللی صورت می‌گیرد تا ضمن استفاده از آخرین دستاوردهای دانش و تجربه بشری، امکان مقایسه‌های قابل قبول بین‌المللی فراهم شود. بنابراین فرآیندهای انجام فعالیت‌های آماری فارغ از تمایلات سیاسی و جناحی است.

۲- مرکز آمار ایران تنها مرجع رسمی تولید آمارهای نیروی کار است که با انجام آمارگیری‌های حرفه‌ای و تخصصی (نه نظرسنجی‌های سطحی) به صورت فصلی و با رعایت آخرین استانداردهای به صورت جامع به سنجش وضعیت فعالیت، اشتغال و بیکاری کشور می‌پردازد و تصویر کاملی از همه ابعاد نیروی کار شاغل،

جایگزین قطعنامه‌های سال‌های ۱۹۵۴ و ۱۹۶۶ شده است. به عبارت دیگر متخصصین و مسئولین سنجش اشتغال و بیکاری دنیا، پس از ۳۰ سال، کار علمی و مهمتر از آن تجربی و کاربردی در زمینه آمارهای نیروی کار (و پس از طرح انتقادات و نظراتی شبیه آنچه امروزه در کشور ما مطرح می‌شود) به صورت اجماع (Unanimous agreement) و نه اکثریت نسبی به قطعنامه سال ۱۹۸۲ رای داده‌اند و امروزه در همه کشورها جاری است و کشور ما تقریباً ۲۲ سال پس از اجماع جهانی، طرح اشتغال و بیکاری سابق خود را با طرح جدید نیروی کار منطبق با استانداردهای روز دنیا تطبیق داده است، کاری که تقریباً در همه کشورهای جهان متعاقب قطعنامه سال ۱۹۸۲ انجام شده است و در تجدید نظر قطعنامه سال ۲۰۱۳ نیز مجدداً تأیید شده است، هیچ موردی در دنیا وجود ندارد که به تعاریف و مفاهیم سابق برگشته باشند. حال سؤال اینجاست، آیا عقل سلیم می‌پذیرد که این اجماع کم نظیر جهانی ثابت مانده بعد از ۳۵ سال کار ثنوری و تجربی در عصر اطلاعات، فاقد بنیان‌ها و مبانی مستحکم علمی و فنی و اجرایی باشد؟

۳- "طرح آمارگیری نیروی کار" دارای جنبه‌ها و اهداف متعدد اقتصادی و اجتماعی است و برای پاسخگویی به سئوالات مشخصی در زمینه رفع نیازهای آماری سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان کلان کشور در سطوح مختلف جغرافیایی اجرا می‌شود و نباید از آن انتظار پاسخگویی به همه نیازهای آماری سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان (نیازهایی که همگی نیازهای واقعی و بسیار مهمی هستند و بایستی با تدارک همه تمهیدات لازم در سطوح ملی، استانی و محلی و بویژه طراحی و استقرار "نظام آمارهای ثبتي مبنا" در همه دستگاه‌های اجرایی، نسبت به تولید آنها اقدام شود) را داشت. البته ذکر این نکته هم لازم به نظر می‌رسد که یکی از چالش‌هایی که

آمار صد در صد محرمانه است و فقط در محاسبات آماری و تهیه و ارایه شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی تجمیعی در سطوح مختلف جغرافیایی (ملی/ منطقه‌ای/ استانی/ شهرستانی/ محلی/ محله‌ای/ آبادی) مورد استفاده قرار می‌گیرند.

ب- نکات اختصاصی طرح آمارگیری نیروی کار (LFS) و تفسیر صحیح نتایج

۱- "طرح آمارگیری نیروی کار" یکی از مهم‌ترین و حساس‌ترین طرح‌های آماری کشور است که بر اساس آخرین استانداردها، تعاریف و طبقه‌بندی‌های بین‌المللی در سال ۱۳۸۲ طراحی و در سال ۱۳۸۳ آزمایش (دوران دولت هشتم) و در بهار سال ۱۳۸۴ (ابتدای دولت نهم) عملیاتی و اجرا شده است و از آن زمان تاکنون (دولت‌های نهم، دهم، یازدهم، دوازدهم و سیزدهم) با همان تعاریف و طبقه‌بندی‌ها و استانداردها در حال اجرا است و شائبه‌های سیاسی تغییرات در تعاریف و مبانی آن در مقاطع و دولت‌های خاص به هیچ وجه موضوعیت ندارد. در حال حاضر قریب به اتفاق تمامی کشورهای دنیا از همین تعاریف و طبقه‌بندی‌ها و استانداردهای طراحی، اجرا، استخراج و انتشار استفاده می‌نمایند و آمارهای حاصله قابلیت مقایسه بین‌المللی دارند.

۲- مباحث اشتغال و بیکاری، تعاریف و طبقه‌بندی‌ها و استانداردهای بین‌المللی مربوط به موضوعات مختلف آماری کار، از سال ۱۹۲۳ (بیش از ۹۰ سال پیش) در کنفرانس بین‌المللی متخصصین کار (ICLS) International conference Labor statistics مورد بررسی قرار گرفته و به تصویب رسیده است. این کنفرانس هر ۵ سال یکبار تشکیل می‌شود و تاکنون ۱۹ بار برگزار شده است. استانداردهای فعلی طرح آمارگیری نیروی کار (جمعیت فعال اقتصادی، شاغل، اشتغال ناقص و بیکار) مربوط به قطعنامه کنفرانس سیزدهم در سال ۱۹۸۲ است که خود

کارشناسان تحلیل‌های کلان اقتصادی کشور با بررسی و تحلیل عمیق سطوح، روندها و گرایش‌های حاکم بر این متغیرهای کلان (GDP واقعی و N و $\frac{GDP}{N}$) به استنتاج‌ها و قضاوت‌های علمی دست می‌یابند و عملکرد کلان اقتصاد کشور را چه در مقایسه با داخل کشور و چه در مقایسه‌های بین‌المللی، ارزیابی می‌نمایند.

۱- با توجه به نیاز اجتناب‌ناپذیر اقتصاددانان کلان به "حجم نیروی کار استفاده شده واقعی در کشور" (بند ۱)، یکی از اصلی‌ترین اهداف "طرح آمارگیری نیروی کار"، باید محاسبه و برآورد "حجم کار انجام شده" (صرف نظر از مسائل اجتماعی، معیشتی، اقتصادی و رفاه) در کل اقتصاد و سطوح مختلف جغرافیایی باشد. لذا یکی از مهمترین پرسش‌های "طرح آمارگیری نیروی کار" تعداد ساعات کار انجام شده توسط هر فرد شاغل در هفته مرجع" است. که با محاسبه مجموع تعداد ساعات کار واقعی انجام شده توسط همه افراد فعال مندرج در فهرست نمونه (عدد صفر برای افراد به طور مطلق بیکار و عددی بین یک تا مجموع کار موظفی و اضافه کاری واقعی هر فرد شاغل) و تعمیم آن به جامعه آماری، "حجم کار انجام شده برحسب ساعت کار" به دست می‌آید. بدیهی است که با تقسیم نتیجه بر عدد ۴۴ (ساعت کار استاندارد هفتگی قانون کار) به تعداد نفر هفته نیروی کار استاندارد دست یافته و با اعمال وزن‌های هر یک از عناصر نمونه، نتیجه به جامعه آماری تعمیم داده شده و برآورد تعداد کل شاغلین استاندارد کشور به دست می‌آید. بررسی و تکمیل اعداد و ارقام حاصل از "طرح آمارگیری نیروی کار" در همه سال‌های مورد بررسی در ایران و همچنین کشورهای دیگر نشان می‌دهد که در طول هفته مرجع آماری نسبت "برآورد حجم کار انجام شده برحسب

معمولاً مراکز آماری دنیا با آن رو به رو هستند عدم انطباق شاخص‌های آماری بازار کار با درک و احساس مردم از وضعیت جاری کشورشان است و این موضوع فقط به کشور ما منحصر نمی‌شود.

ج - جنبه‌های اقتصاد کلان اشتغال و بیکاری

(تولید، بهره‌وری و برنامه‌ریزی و تنظیم سیاست‌ها)
 ۱- اولین و فوری‌ترین نیاز سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان کلان اقتصادی و برنامه‌ریزی و تنظیم سیاست‌های کشور، آگاهی از سطح و روند تغییرات "حجم تولید کالاها و خدمات"، حجم نهاده نیروی انسانی استفاده شده" (نه تعداد نیروی انسانی) و نسبت اولی به دومی که همان "بهره‌وری نیروی کار" است، می‌باشد. ارزش واقعی (حجم) تولید کالاها و خدمات نهایی تولید شده طی یکسال یا همان GDP واقعی (تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت) با استفاده از سیستم حساب‌های ملی (SNA) و مستقل از طرح آمارگیری نیروی کار تولید می‌شود. حجم نهاده نیروی کار استفاده شده (N) برابر حاصل ضرب تعداد نیروی انسانی استفاده شده در همه رشته‌های فعالیت‌ها دخیل در فرایند محاسبه GDP کشور در متوسط زمان صرف شده توسط نهاده نیروی کار (سالانه، فصلی یا هفتگی) است، همچنین حجم نهاده نیروی کار استفاده شده را می‌توان از جمع ساده ساعات کار انجام شده توسط همه عوامل انسانی دخیل در فرآیند تولید کلیه کالاها و خدمات منظور شده در محاسبه GDP واقعی کشور به دست آورد. با محاسبه GDP واقعی و N (ساعت صرف شده) به روش مذکور، شاخص بسیار مهم بهره‌وری نیروی انسانی کشور (با تعریف ساده $\frac{GDP}{N}$) در سطوح ملی و استانی و رشته فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی محاسبه می‌شود. بدیهی است در این محاسبات، تحلیل مباحث و ملاحظات اجتماعی و رفاهی مطرح نمی‌باشند و

می‌گردد، نه این که کسی که یک ساعت کار می‌کند، شاغل تمام وقت محسوب گردد.

۲- بنابراین در شرایط فقدان داده‌های ثبتي مبنای قابل اعتماد و دارای پوشش کامل در این زمینه (که با توجه به درجه توسعه یافتگی کشور و واقعیت‌ها و روند موجود نظام اداری و آماری کشور و تجارب کشورهای پیشرو حداقل در میان مدت قابل حصول نیست).

اولین مسئله این است که «چه وقت» باید به مردم مراجعه کرد؟ و از وضع فعالیت آنها آگاه شد. بدون تردید سرشماری در پایان هر سال نه معقول است و نه مقدور و به فرض محال، انجام آن در پایان سال، مردم به هیچ وجه اطلاع دقیق و قابل اعتماد از ساعات کار طول سال خود نمی‌توانند ارایه دهند، تنها راه موجود نمونه‌گیری علمی است که در حال حاضر به صورت فصلی انجام میشود در هر فصل نیز یک هفته مرجع در ماه میانی هر فصل انتخاب می‌شود تا خانوارهای مندرج در فهرست نمونه بتوانند با دقت و سهولت به سوالات پاسخ دهند. بدیهی است تعمیم نتایج یک هفته به فصل و متعاقب آن تعمیم نتایج فصول، به سال با کمک تکنیک‌های علم آمار انجام می‌شود و به هیچ وجه نقطه ضعف به حساب نمی‌آید. در برخی کشورها حتی به جای «یک هفته مرجع» و درآمارهای ثبتي از «یک روز مرجع» استفاده می‌کنند و نتایج را به فصل و سپس به سال تعمیم می‌دهند. بنابراین اجرای طرح آمارگیری به صورت فصلی و آن هم انتخاب یک هفته مرجع در هر فصل و مراجعه تقریباً به یک درصد خانوارهای کشور در طول سال، دارای مبانی غیرقابل خدشه علمی است.

دومین مسئله ای که باید تعیین شود «واحد سنجش حجم کار» است. این واحد سنجش (معیار) باید بتواند همه انواع فعالیت (تمام وقت، نیمه وقت، موقت، اتفاقی (Sporadic و casual) رسمی و غیررسمی، در برابر

ساعت" در اقتصاد بر "تعداد شاغلین" (اعم از افراد حداقل یک ساعت کار کرده تا افراد با هر میزان کار موظفی و اضافه کاری)، تقریباً برابر همان عدد استاندارد هفتگی قانون کار (یعنی ۴۴ ساعت کار در هفته) است و معنی دقیق و علمی آن این است که در طول هفته مرجع، متوسط میزان کار انجام شده توسط کلیه شاغلین (صرفنظر از حجم کار انجام شده توسط هر یک از افراد) تقریباً برابر با همان میزان ساعت کار استاندارد قانون کار است و این بدان مفهوم است که کل شاغلین (اعم از نیروهای کار کمتر از تمام وقت و یا نیروی کار تمام وقت و یا بیشتر از تمام وقت (دارای اضافه کار)، به طور متوسط ۴۴ ساعت در هفته کار کرده‌اند و در واقع معادل نیروی کار، شاغل تمام وقت (full-time) کار می‌کنند. (اضافه کاری افراد دارای اضافه کار، میزان کم بهره‌گیری از افراد دارای اشتغال ناقص را پوشش داده است). بدیهی است این نتیجه به هیچ وجه به این معنی نیست که شاغلین همگی "تمام وقت" هستند و مراکز آماری افراد دارای اشتغال ناقص را تمام وقت حساب می‌نمایند. دقیقاً مانند دانش‌آموزی که اگر دارای معدل ۱۵ است، این عدد به هیچ وجه بدان معنی نیست که همه نمره‌های او ۱۵ است بلکه به این معنی است که برخی نمرات بالای ۱۵ برخی کمتر از ۱۵ و برخی هم ۱۵ هستند و میانگین (معدل) همه نمره‌های او ۱۵ است (اگرچه به واقع می‌دانیم که نمره‌ها حول عدد ۱۵ نوسان داشته و معدل آنها پانزده است. (بنابراین مرز بین اشتغال تمام وقت (full-time) و پاره‌وقت (part-time)، همان "۴۴ ساعت کار در هفته" قانون کار است و معیار یک ساعت کار به عنوان مرز بین کار کردن (نه شاغل تمام وقت بودن) و فقدان کار (بیکاری) تعیین شده است و در این صورت است که حتی یک ساعت کار یک نفر شاغل هم در محاسبه حجم کار لحاظ

(Full time) در نظر گرفته می‌شوند و با لحاظ کردن آنها به عنوان شاغل، برآورد سطح بالاتر از شاغلین به دست می‌آید، بلکه این امر به زبان ساده به این مفهوم است که از نظر اقتصادی صرف، بسیاری از شاغلین مطابق ساعات قانون کار، کار می‌کنند و اضافه کار افراد دارای اضافه کار، کم بهره‌گیری از افراد دارای اشتغال ناقص زمانی را پوشش می‌دهد و در مقیاس جامعه آماری مانند این است که همگی به معادل نیروی تمام وقت مطابق استاندارد قانون کار، کار می‌کنند. بدیهی است در این قسمت مباحث اجتماعی و رفاهی و معیشتی که به جای خود بسیار مهم هستند، مطرح نشده‌اند و در بولتن فصل زمستان به آنها اشاره خواهد شد.

ادامه دارد

ویژه‌نامه آماری روز تعاون با شعار

"مشارکت برای بازسازی بهتر"

دوازدهم تیر ماه ۱۴۰۰، سوم ژوئیه ۲۰۲۱

(زمان تقریبی مطالعه: ۶۵ ثانیه)

۱۲ تیر ۱۴۰۰ مصادف با ۳ ژوئیه ۲۰۲۱ (اولین شنبه ماه ژوئیه) نودونهمین روز جهانی تعاون می‌باشد. اتحادیه بین‌المللی تعاون، International Co-operative Alliance، برای اولین بار در سال ۱۹۲۳، اولین شنبه ماه ژوئیه را بعنوان روز جهانی تعاون نامگذاری نمود. هدف از روز جهانی تعاون افزایش آگاهی در مورد تعاونی‌ها و ارتقاء موفقیت‌ها و آرمان‌های همبستگی بین‌المللی، کارآیی اقتصادی، برابری و صلح جهانی می‌باشد.

"مشارکت برای بازسازی بهتر" (Rebuild better together)

موضوع روز جهانی تعاون در سال ۲۰۲۱ می‌باشد.

تعاونی‌ها در سراسر جهان نشان می‌دهند که چگونه با همبستگی و انعطاف‌پذیری با بحران همه‌گیر COVID-۱۹ روبرو می‌شوند و بهبودی مردم محور و کاملاً سازگار با محیط زیست را به جوامع ارائه می‌دهند.

مزد و بدون دریافت مزد دخیل در GDP واقعی کشور به هر مقدار ولو یک ساعت را پوشش دهد تا به برآورد قابل اعتمادی از عدد متناظر با GDP واقعی کشور منتهی شده و داده‌های موردنیاز برای برآورد و تحلیل روابط بین رشد اقتصادی و اشتغال و بیکاری و بهره‌وری و ... فراهم شود.

انتخاب هر واحد سنجش (معیار) بزرگتر از «یک ساعت کار در هفته» (به عنوان مثال: تعریف سابق یعنی ۲ روز کار در هفته مرجع) منجر به برآورد غلط و غیر واقعی حجم کار انجام شده می‌شود و هر چه این معیار بزرگتر باشد این خطا نیز بیشتر می‌شود و تحلیل رابطه بین رشد اقتصادی و اشتغال ... از اعتماد کمتری برخوردار خواهد شد. بنابراین انتخاب «حداقل انجام یک ساعت کار» در هفته به عنوان کف اشتغال برای برآورد هر چه دقیقتر حجم کار انجام شده در اقتصاد (N) است.

۳- خلاصه کلام اینکه اقتصاددانان نیازمند برآورد قابل اعتماد «کل حجم کار انجام شده در اقتصاد» هستند (نه تعداد افراد شاغل) و واحد سنجش "حجم کار انجام شده" نفر ساعت یا نفر هفته یا نفر فصل یا نفر سال، استاندارد (معادل تمام وقت) است در حالی که واحد سنجش "شاغلین" نفر می‌باشد. با توجه به واقعیت آماری برابری تقریبی "حجم نیروی کار استاندارد استفاده شده" (همان متوسط تعداد نیروی کار استاندارد) با تعداد شاغلین (با حداقل یک ساعت، هر میزان کار انجام شده) که در بند ۲ تبیین شده است، عملاً از تعداد شاغلین به عنوان متغیر قابل اعتماد جایگزین (Proxy) "حجم کار انجام شده" استفاده می‌شود. بنابراین استاندارد جهانی یا کار عالمانه مرکز آمار ایران به هیچ وجه بدان مفهوم نیست که افراد دارای اشتغال کمتر از تمام وقت، به صورت افراد تمام وقت

تعاون در جهان

(زمان تقریبی مطالعه: ۴۹ ثانیه)

بررسی اقتصاد تعاونی‌ها

طبق گزارش رصد تعاونی در جهان که در سال ۲۰۲۰ بر اساس داده‌های مالی سال ۲۰۱۸ منتشر شده است، ۳۰۰ تعاونی برتر جهان به دو طریق رتبه‌بندی شده‌اند، یکی بر اساس گردش مالی و دیگری بر اساس نسبت گردش مالی به سرانه تولید ناخالص داخلی که در این رتبه‌بندی، وزن اقتصادی و خصوصیات اصلی بزرگترین شرکت‌های تعاونی از جمله تعداد شاغلین، در سراسر جهان ارائه شده است.

بررسی ۳۰۰ تعاونی برتر بر اساس گردش مالی (با مجموع ۲۱۴۶ میلیارد دلار آمریکا) در سال ۲۰۱۸، نشان می‌دهد که بخش‌های کشاورزی (با ۱۰۴ بنگاه اقتصادی) و بیمه (با ۱۰۱ بنگاه اقتصادی) به عنوان بزرگترین بخش اقتصادی در رتبه‌های اول و دوم قرار دارند. همچنین بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی که به طور عمده ترکیبی از تعاونی‌های خرده‌فروشی (۳۳ بنگاه اقتصادی) و تعاونی مصرف‌کننده (۲۱ بنگاه اقتصادی) می‌باشد در رتبه سوم و پس از آن بخش خدمات مالی (با ۲۱ بنگاه اقتصادی) در رتبه چهارم قرار گرفته است. بر اساس قدر مطلق گردش مالی، بیشتر تعاونی‌های بزرگ در ۳۰۰ رتبه برتر از صنعتی‌ترین کشورها مانند ایالت متحده آمریکا (۷۴ بنگاه اقتصادی)، فرانسه (۴۴ بنگاه اقتصادی)، آلمان (۳۰ بنگاه اقتصادی)، ژاپن (۲۴ بنگاه اقتصادی)، هلند (۱۷ بنگاه اقتصادی) و ایتالیا (۱۲ بنگاه اقتصادی) هستند.

روز جهانی تعاون فرصتی خواهد بود تا این خبر را منتشر کنیم که چگونه یک مدل تجاری انسان محور با همبستگی و مسئولیت اجتماعی می‌تواند نابرابری را کاهش دهد، رفاه مشترک ایجاد کند و به تأثیرات فوری COVID۱۹ پاسخ دهد.

برونو رولانتس، مدیر کل اتحاد بین‌المللی تعاون (ICA) در بیانیه‌ای که به مناسبت روز جهانی تعاون منتشر شد اعلام کرد "در سال گذشته، ما شاهد این بوده‌ایم که مدل تعاونی در راستای رفاه مردم و احترام به کره زمین، با تأکید بر آنچه جنبش تعاونی نامیده می‌شود، عمل کرده است. ما با مشارکت هم بهتر بازسازی خواهیم کرد و اطمینان دارم که گزارش‌های بسیاری را خواهیم دید که چگونه جنبش تعاونی می‌تواند به جوامع کمک کند تا در جهان پسا همه‌گیری قوی‌تر شوند."

(زمان تقریبی مطالعه: ۳۵ ثانیه)

تعاون در ایران

تعاونی‌های کشور بر حسب رشته فعالیت اقتصادی

تعداد تعاونی‌های فعال در حال بهره‌برداری کشور تا پایان سال ۱۳۹۹ حدود ۶۹ هزار تعاونی با ۵۷ میلیون نفر عضو و ۱ میلیون و ۳۷۰ هزار نفر شاغل بوده است. بیشترین میزان فعالیت تعاونی‌های کشور مربوط به رشته فعالیت‌های "خدمات"، "کشاورزی" و "صنعت" به ترتیب با ۱۸، ۱۴،۹۱۲ و ۱۱،۰۳۶ تعاونی می‌باشد. بیشترین میزان اشتغال‌زایی مربوط به فعالیت‌های "مسکن"، "خدمات" و "تامین نیاز مصرف کنندگان" بترتیب با ۴۷۷، ۳۶۰، ۵۴۸، ۲۳۳ و ۲۱۶،۹۷۳ نفر شاغل می‌باشد. بیشترین تعداد اعضای تعاونی به فعالیت "واسطه‌گری مالی" اختصاص دارد که بدلیل وجود اعضای سهام عدالت می‌باشد.

آمارگیری معلولین در کشور کانادا

(زمان تقریبی مطالعه: ۳۰:۱۰ ثانیه)

در سال ۲۰۱۲ در کشور کانادا آمارگیری با عنوان CSD ۱ از افراد بزرگسال (۱۵ سال و بیشتر) انجام شده که فعالیت‌های روزانه آنها به دلیل یک بیماری طولانی مدت یا یک مشکل مربوط به سلامتی آنها، محدود شده است. این طرح آمارگیری توسط اداره آمار کانادا با همکاری اداره اشتغال و توسعه اجتماعی انجام شد. این طرح اطلاعات وسیعی در خصوص انواع و شدت ناتوانی ارائه می‌دهد. همچنین شامل اطلاعاتی در خصوص تحصیلات و وضع اشتغال معلولین می‌باشد. از اطلاعات CSD برای ارزیابی خدمات ارائه شده به معلولین و برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری استفاده می‌شود. CSD بیش از یک مدل پزشکی، مبتنی بر یک مدل اجتماعی معلولیت است. مدل اجتماعی بر این فرض استوار است که معلولیت نتیجه تعامل بین محدودیت‌های عملکردی و موانع موجود در محیط است، از جمله موانع اجتماعی و جسمی که عملکرد روزمره را دشوارتر می‌کند. بنابراین، معلولیت یک آسیب اجتماعی است که یک محیط بر فرد وارد می‌کند. (مکنزی و همکاران، ۲۰۰۹).

در این طرح آمارگیری از آمارگیری خانوار NHS ۲ به عنوان چارچوب نمونه‌گیری استفاده شده است. یکی از مهمترین اهداف طرح CSD تولید نرخ معلولیت در کانادا است. این طرح در سطح استان و شهرستان و بر اساس گروه‌های سنی قابلیت محاسبه دارد. CSD فقط افراد ساکن در کانادا را تحت پوشش قرار می‌دهد. حجم کل نمونه تقریباً ۴۵۵۰۰ نفر بود. میزان پاسخ کلی ۷۵ درصد بود لذا داده‌های معتبری را ارائه می‌دهد.

تمامی افرادی که در سرشماری خانوار NHS به حداقل یکی از سوالات زیر پاسخ مثبت داده‌اند در چارچوب نمونه‌گیری CSD قرار می‌گیرند.

این دو سوال به شرح زیر است:

۱- آیا شخص در شنیدن، دیدن، برقراری ارتباط، راه رفتن، بالا رفتن از پله، خم شدن و یادگیری یا انجام فعالیت‌های مشابه مشکل دارد؟ بله گاهی اوقات اغلب نه

۲- آیا شرایط جسمی یا روانی یا مشکل سلامتی باعث کاهش میزان یا نوع فعالیتی که این فرد انجام می‌دهد، می‌شود؟

الف) در خانه؟ بله گاهی اوقات اغلب نه

ب) در محل کار یا مدرسه؟ بله گاهی اوقات اغلب نه

ج) در فعالیت‌های دیگر، به عنوان مثال، حمل و نقل یا اوقات فراغت؟ بله گاهی اوقات اغلب نه

^۲ National Household Survey

^۱ Canadian Survey on Disability

- امکان دسترسی به داده‌های به هنگام برای کاربران و ذینفعان. تاکنون ورود اطلاعات تعداد ۳۷ سامانه در سامانه دیتاکاتالوگ انجام شده که دارای ۷۲۷ موجودیت و ۵۹۱۰ متادیتا است. بدیهی است، این حجم اطلاعاتی در آینده توسعه و بهبود خواهد یافت. آدرس سامانه دیتاکاتالوگ catalog.mcls.gov.ir بوده که امکان دسترسی به این سامانه برای معاونت‌های ستادی و سازمانهای وابسته در حال صورت پذیرفتن است.

راه اندازی پایگاه اطلاعات آماری وزارتخانه

(زمان تقریبی مطالعه: ۱:۱۵ ثانیه)

به منظور ایجاد پایگاهی مرجع برای دسترسی به آخرین آمار و اطلاعات تولیدی وزارتخانه در سه حوزه تعاون، کار و رفاه و نیز سایر آمار و اطلاعات رسمی تولید شده توسط سایر دستگاه‌ها که به نوعی در راستای وظایف و مأموریت‌های وزارت قابل بهره‌برداری بوده، نرم افزار ایجاد پایگاه اطلاعات آماری وزارتخانه تهیه گردیده است و در مرحله اجرا برای ورود اطلاعات آماری می‌باشد.

ایجاد پایگاه اطلاعات آماری واحد و تجمیع شده، امکان مشاهده، گزارش‌گیری و دانلود داده‌های آماری و ... را برای کاربران مهیا نموده و قابل استفاده در جلسات مدیریتی/کارشناسی، سفرهای استانی و ... خواهد بود. انعقاد قرارداد این پروژه در سال ۱۴۰۰ صورت پذیرفت و تغذیه این پایگاه از مهرماه آغاز گردیده است. اهداف این پایگاه عبارتند از :

- ایجاد انبار داده‌ی متمرکز و یکپارچه از آمار و اطلاعات سازمان
- دسترسی آسان و بدون محدودیت زمانی و مکانی و به صورت برخط تمامی مخاطبین درون و برون سازمانی به آخرین داده‌ها و اطلاعات آماری مرتبط با وظایف و مأموریت‌های وزارت بر اساس اصول بنیادین آمارهای رسمی و نیز آخرین طبقه‌بندی‌ها و استانداردهای آماری ملی و بین‌المللی و نیز

فعالیت‌های برتر مرکز آمار و اطلاعات راهبردی

پروژه کالانمای داده‌های (Data catalog) وزارت

تعاون، کار و رفاه اجتماعی (زمان تقریبی مطالعه: ۱:۰۷ ثانیه)

کالا نمای داده‌ها (Data Catalog) امکان سرعت بخشیدن و فراهم آوردن زیرشاخص‌ها و همچنین الکترونیکی نمودن فرآیندها را تسریع می‌نماید. در این راستا حرکت به سمت داده‌های باز (Open Data) به جهت ایجاد شفافیت، نوآوری و خلق ارزش اقتصادی و بهبود جامعه امری مهم تلقی می‌شود. از آنجا که کالانما (Data Catalog) تمامی اطلاعات خدمات پایه را مشخص نموده و استفاده حداکثری از توان و ظرفیت و استقرار زیرساخت‌ها و داده‌های باز را فراهم می‌کند، لذا برای استقرار و توسعه دولت الکترونیکی بر مبنای امکان داده‌کاوی، بکارگیری این مهم، امری ضروری می‌باشد. مرکز آمار و اطلاعات راهبردی با همکاری مرکز فناوری اطلاعات و ارتباطات و تحول اداری و شرکت برنا مهر فن (شرکت پیمانکار) اقدام به تهیه این پروژه نموده است.

این پروژه با اهداف به شرح ذیل صورت پذیرفته است:
- کسب اطلاع از وضعیت داده‌های موجود در وزارت متبوع.

- ایجاد یک زیرساخت مشترک برای به اشتراک‌گذاری مجموعه داده‌های تولید شده وزارت متبوع.

- جلوگیری از دوباره‌کاری‌ها برای تولید مجدد داده‌های موجود.

تسهیل دسترسی به مجموعه داده‌های باز و کاربردی با بهره‌گیری از اطلاعات مندرج در رکوردهای داده شامل نحوه تماس با دستگاه متولی داده.

تسهیل ارزیابی داده‌های موجود برای استفاده و امکان بهره‌برداری آگاهانه‌تر از منابع داده به منظور برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری‌ها.

تعریف سطح دسترسی برای کاربران جهت مشاهده یا گزارش‌گیری اطلاعات

- فراهم نمودن قابلیت بررسی و مقایسه داده‌ها در طول زمان جهت تجزیه و تحلیل تحولات رخ داده و ارزیابی نقاط قوت و ضعف برنامه‌ها و سیاست‌های اتخاذ شده در وزارتخانه
- ارائه شاخص‌های آماری مرتبط با وظایف و ماموریت‌های وزارتخانه در لایه اصلی به صورت کشوری و در زیر لایه‌ها به صورت استانی و شهرستانی
- شفاف‌سازی و به‌هنگام‌سازی آمار و اطلاعات و تسهیل دسترسی به آن
- تولید گزارشات متنوع و داشبوردهای مدیریتی و در اختیار قرار دادن آن‌ها برای مدیران ارشد، مدیران میانی و کارشناسان، جهت بهره‌برداری در سطوح مختلف تصمیم‌گیری
- امکان ساخت گزارش‌های آماری از جداول و تولید گزارش‌های مرکب آماری
- امکان رجیستری کاربران پایگاه

بخش خبری

انتصاب رئیس مرکز آمار و اطلاعات راهبردی

(زمان تقریبی مطالعه: ۱:۳۲ ثانیه)

وزیر محترم تعاون، کار و رفاه اجتماعی جناب آقای حجت الله عبدالملکی در تاریخ ۱۰ مهر ماه ۱۴۰۰ طی حکمی جناب آقای مهران محمدی را به سمت رئیس مرکز آمار و اطلاعات راهبردی منصوب نمودند و همچنین از زحمات جناب آقای زاهدیان تشکر و قدردانی بعمل آوردند.

شناسایی استخراج و تکمیل شناسنامه نماگرها و شاخص‌های تخصصی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در راستای ابلاغ شماره ۱۴۱۳۷۱ تاریخ ۱۴۰۰/۰۸/۰۸ مقام عالی وزارت، مرکز آمار اطلاعات راهبردی با برنامه‌ریزی اقداماتی را تا زمان تنظیم تدوین بولتن آماری فصل پاییز در قالب اولین گزارش به شرح ذیل انجام داده است.

۱- تهیه و تدوین موارد تخصصی برای جلسات در قالب پاورپوینت در سه بخش زیر:

الف - تاریخچه شکل‌گیری احصاء شاخص‌های تخصصی (ضرورت و منابع).

ب- ارایه برنامه زمانبندی فعالیت‌ها و ضرورت رعایت آن (با تاکید بر دقت و سرعت).

ج- ارائه شناسنامه و دستورالعمل تکمیل آن (با ارائه نمونه‌های تکمیل شده).

د- احصاء عناوین فعالیت‌هایی که در این پروژه باید اجرا شود و تدوین برنامه زمانبندی هر یک از فعالیت‌ها و گانت‌چارت .

۲- انجام مکاتبات با معاونت‌های تخصصی وزارتخانه و سازمان‌های وابسته به‌منظور معرفی نماینده/ نمایندگان ثابت و تام‌الاختیار جهت مشارکت فعال در بررسی نماگرها و شاخص‌های وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، تکمیل شناسنامه‌ها و ارایه سری زمانی

۳- برگزاری ۳ نشست توجیهی - آموزشی :

با معرفی نماینده/ نمایندگان معاونت‌های تخصصی وزارتخانه و سازمان‌های وابسته و به‌منظور تشریح کامل مراحل انجام کار، آموزش نحوه تکمیل شناسنامه‌ها، ارایه زمانبندی هر مرحله از فعالیت‌ها و ... ، نشستی توجیهی - آموزشی در سه روز (۱۲، ۱۵ و ۱۶ آبان ماه) از ساعت ۹ الی ۱۲ بشرح ذیل برگزار شد:

- اولین جلسه در تاریخ ۱۴۰۰/۰۸/۱۲ برای مجموعه همکاران مرکز آمار و اطلاعات راهبردی

- دومین جلسه در تاریخ ۱۴۰۰/۰۸/۱۵ برای مجموعه همکاران ستاد.

- سومین جلسه در تاریخ ۱۴۰۰/۰۸/۱۶ برای مجموعه همکاران سازمان‌های وابسته.

۴- ارسال نماگرها و شاخص‌ها به معاونت‌ها و سازمان‌های وابسته به‌منظور بررسی مجدد عناوین نماگرها و در صورت لزوم ارائه نماگرهای جدید و تأکید مبنی بر ارسال نماگرها حداکثر تا تاریخ ۱۴۰۰/۰۸/۲۲.

ب - کلیات آیین نامه توسعه اطلاع رسانی داده‌های خام آمارهای رسمی تهیه شده توسط انجمن آمار ایران مورد تأیید اکثریت اعضاء قرار گرفت و تصویب شد. جمع بندی نظرات ارسالی اعضاء و پیشنهادات مطرح شده را برای انجمن آمار ارسال شود تا پس از بازنگری لازم در جلسات بعدی کمیسیون جزئیات آیین نامه بررسی شود. همچنین مقرر شد در آیین نامه استاندارد ارائه داده‌ها و فراداده‌ها دیده شود.

